

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับผลของการปฏิบัติงานยามวิกาล
ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

นางสาว บุญใจ ศรีสถิตยน์ราษฎร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-932-1

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012863

± 10295458

RELATIONSHIPS BETWEEN SELECTED VARIABLES AND THE EFFECTS
OF WORKING ON NIGHT DUTY SHIFT AS PERCEIVED BY
PROFESSIONAL NURSES IN GOVERNMENT HOSPITALS,
BANGKOK METROPOLIS

Miss Boonjai Srisatidnarakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-932-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัสโตรกับผลของการปฏิบัติงานยามวิกาล
 ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

โดย นางสาว บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร

ภาควิชา พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

.....
 (ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมคิด รักษาสัตย์) ประธานกรรมการ

.....
 (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์) กรรมการ

.....
 (อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์) กรรมการ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรกับผลของการปฏิบัติงานยามวิกาล ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร
ชื่อนิสิต	นางสาว บุญใจ ศรีสถิตยน์รากร
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โอทกานนท์
ภาควิชา	พยาบาลศึกษา
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลของ การปฏิบัติงานยามวิกาลด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านครอบครัว ด้านชีวิตสังคม และด้านการปฏิบัติงาน โดยแยกศึกษาแต่ละด้านและรวมกันทุกด้าน ตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ศึกษาวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพจำนวน 329 คน ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลของรัฐ กรุงเทพมหานคร จำนวน 6 โรงพยาบาล โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายชั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีทั้งหมด 6 ส่วน ช่วงเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือระหว่างวันที่ 2-13 กุมภาพันธ์ 2530 วิเคราะห์ผลจากการปฏิบัติงานยามวิกาลแต่ละด้านโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน และวิเคราะห์ผลจากการปฏิบัติงานยามวิกาลรวมกันทุกด้านโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิกอล กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลด้านร่างกายได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานยามวิกาลและประเภทหอผู้ป่วย (หออภิบาลผู้ป่วยทั่วไป) ($R^2 = .0639$)
2. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลด้านจิตใจได้แก่ อายุ ความสัมพันธ์กับครอบครัว เจตคติต่อวิชาชีพและภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ($R^2 = .0815$)

3. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลด้านครอบครัว ได้แก่ สถานภาพสมรส (คู่) ภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว รูปแบบตารางปฏิบัติงาน (ตารางปฏิบัติงานหมุนเวียนจากผลัดเช้าสู่ผลัดบ่าย สู่ผลัดยามวิกาล) แผนกหอผู้ป่วย (แผนกสูติ-นรีเวชกรรม) ประสบการณ์การทำงาน และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานยามวิกาล ($R^2 = .2576$)

4. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลด้านชีวิตสังคม ได้แก่ แผนกหอผู้ป่วย (แผนกอายุรกรรมและแผนกศัลยกรรม) รูปแบบตารางปฏิบัติงาน (ตารางปฏิบัติงานหมุนเวียนจากผลัดเช้า สู่ผลัดบ่าย สู่ผลัดยามวิกาล) และสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานยามวิกาล ($R^2 = .0675$)

5. ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับผลด้านการปฏิบัติงาน ได้แก่ เจตคติต่อวิชาชีพ ภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว รูปแบบตารางปฏิบัติงาน (ตารางปฏิบัติงานหมุนเวียนจากผลัดยามวิกาล สู่ผลัดบ่าย สู่ผลัดเช้า) และความสัมพันธ์กับครอบครัว ($R^2 = .1062$)

6. จากการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคอล การผันแปรคาโนนิคอลในชุดแรกแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพสมรส (โสด) ภาระหน้าที่รับผิดชอบต่อครอบครัว ประเภทหอผู้ป่วย (หออภิบาลผู้ป่วยทั่วไปและหออภิบาลผู้ป่วยหนัก) ซึ่งเป็นตัวแปรในชุดตัวแปรคัดสรรกับผลด้านครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรในชุดผลจากการปฏิบัติงานยามวิกาล (ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเท่ากับ .5531) การผันแปรคาโนนิคอลในชุดที่สอง แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างอายุ สถานภาพสมรส (โสดและคู่) ประสบการณ์การทำงาน ประเภทหอผู้ป่วย (หออภิบาลผู้ป่วยทั่วไปและหออภิบาลผู้ป่วยหนัก) แผนกหอผู้ป่วย (แผนกอายุรกรรมและแผนกศัลยกรรม) เจตคติต่อวิชาชีพและความสัมพันธ์กับครอบครัว ซึ่งเป็นตัวแปรในชุดตัวแปรคัดสรร กับผลด้านร่างกาย ผลด้านจิตใจและผลด้านการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นตัวแปรในชุดผลจากการปฏิบัติงานยามวิกาล (ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลเท่ากับ .4585)

Thesis Title Relationships between selected variables and the effects of working on night duty shift as perceived by professional nurses in government hospitals, Bangkok Metropolis

Name Miss Boonjai Srisatidnarakul

Thesis Advisor Assistant Professor Pranom Othaganont, Ed.D.

Department Nursing Education

Academic Year 1986

ABSTRACT

The purpose of this study was to investigate that which variables were related to the effects of working on night duty shift upon physical condition, mental state, family life, social life and working efficiency as perceived by professional nurses in government hospitals, Bangkok Metropolis.

The sample of 329 professional nurses used in the analyses were drawn by the multi-stage random sampling method from six government hospitals in Bangkok. The research instruments developed by the researcher were composed of six parts of the questions. The data were collected during February 2-13, 1987. The stepwise multiple regression technique was used to analyze the effects of working on night duty shift one at a time and the canonical correlation technique was used to analyze all of the effects simultaneously. The significance level, α , was set at .05.

The research findings were as follows :

1. The variables related to the effect upon physical condition were attitude towards nursing profession, working environment and type of patients' units (general care unit) ($R^2 = .0639$).

2. The variables related to the effect upon mental state were age, relations to family, attitude towards nursing profession and family responsibility ($R^2 = .0815$).

3. The variables related to the effect upon family life were marital status (being married), family responsibility, pattern of working schedule (morning-evening-night shift), department of patients' wards (Obstetrics-gynecology department), working experience and working environment ($R^2 = .2576$).

4. The variables related to the effect upon social life were department of patients' wards (medical department and surgical department), pattern of working schedule (morning-evening-night shift) and working environment ($R^2 = .0675$).

5. The variables related to the effect upon working efficiency were attitude towards nursing profession, family responsibility, pattern of working schedule (night-evening-morning shift) and relations to family ($R^2 = .1062$).

6. According to canonical correlation analysis, the first canonical variate reflected the relations between the selected variables: marital status (being single), family responsibility, type of patients' units (general care unit and intensive care unit) and the effect upon family life ($R_{C1} = .5531$), the second canonical variate reflected the relations between the selected variables: age, marital status (being single and being married), working experience, type of patients' units

(general care unit and intensive care unit), department of patients' wards (medical department and surgical department), attitude towards nursing profession as well as relations to family and the effect variables: physical condition, mental state and working efficiency ($R_{c2} = .4585$).

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยความกรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม โสทนานนท์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและเสนอแนะข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัย ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ที่ดียิ่งตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำเกี่ยวกับการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยดีตลอดมา

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.กীরติ ศรีวิเชียร ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่มีคุณค่ายิ่งด้วยความสม่ำเสมอตลอดการศึกษาวิจัย รวมทั้งอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 8 ท่าน จากสถาบันต่าง ๆ ที่ได้ช่วยกรุณาแนะนำและแก้ไขปรับปรุงแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ พยาบาลวิชาชีพที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามด้วยดี

นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้สนับสนุนและให้กำลังใจในการศึกษา ด้วยดีตลอดมา และขอขอบพระคุณ คุณพี่ลดาวัลย์ กุศลรักษา ที่ได้กรุณาจัดส่งเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยจากต่างประเทศ

บุญใจ ศรีสถิตยน์ราษฎร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1. บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	3
ปัญหาการวิจัย	4
แนวสมมติการวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อตกลงเบื้องต้น	8
ความจำกัดของการวิจัย	8
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	8
ประโยชน์ของการวิจัย	13
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
3. วิธีดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและตัวอย่างประชากร	24
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	25
การสร้างและทดลองใช้เครื่องมือ	26
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การจัดกระทำกับข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	30
สถานภาพของตัวอย่างประชากร	32
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรแต่ละตัวกับผลของการปฏิบัติงาน ยามวิกาลแต่ละด้าน	34
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ทุกคู่ระหว่างชุดตัวแปรคัดสรรกับผลของการ ปฏิบัติงานยามวิกาลแต่ละด้าน	35
การวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างชุดตัวแปรคัดสรรกับชุดตัวแปร ผลของการปฏิบัติงานยามวิกาล	41
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	44
สถานภาพของตัวอย่างประชากร	47
ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรแต่ละตัวกับผลของการปฏิบัติงาน ยามวิกาลแต่ละด้าน	47
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ทุกคู่ระหว่างชุดตัวแปรคัดสรรกับผลของ การปฏิบัติงานยามวิกาลแต่ละด้าน	48
ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์คาโนนิคัลระหว่างชุดตัวแปรคัดสรรกับชุด ตัวแปรผลของการปฏิบัติงานยามวิกาล	50
อภิปรายผล	51
ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้	61
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	63
บรรณานุกรม	64
ภาคผนวก	72
ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ	73
ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	74
ค ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรแต่ละตัว	95
ประวัติผู้เขียน	99

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนพยาบาลวิชาชีพที่เป็นตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงพยาบาล	25
2	จำนวนและร้อยละของพยาบาลวิชาชีพ จำแนกตามโรงพยาบาล สถานภาพ สมรส ประเภทของผู้ป่วยและแผนกของผู้ป่วย	32
3	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของอายุ และประสบการณ์การทำงาน ของตัวอย่างประชากร	33
4	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรคัดสรรแต่ละตัวกับผลของการปฏิบัติ งานยามวิกาลแต่ละด้าน	34
5	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคู่ เมื่อใช้ผลด้านร่างกายเป็นเกณฑ์	35
6	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคู่ เมื่อใช้ผลด้านจิตใจเป็นเกณฑ์	36
7	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคู่ เมื่อใช้ผลด้านครอบครัวเป็นเกณฑ์	37
8	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคู่ เมื่อใช้ผลด้านชีวิตสังคมเป็นเกณฑ์	38
9	ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์หาคู่ เมื่อใช้ผลด้านการปฏิบัติงานเป็นเกณฑ์	39
10	ค่าน้ำหนักของตัวแปรคัดสรร (β) แต่ละตัวที่สามารถอธิบายการผันแปรผล ของการปฏิบัติงานยามวิกาลแต่ละด้าน	40
11	ค่าสหสัมพันธ์คาโนนิคอลและค่าการผันแปรร่วม	41
12	ค่าสัมประสิทธิ์คาโนนิคอลระหว่างชุดตัวแปรคัดสรรกับชุดตัวแปรผลของการ ปฏิบัติงานยามวิกาล	42
13	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (γ) ระหว่างตัวแปรคัดสรรแต่ละตัว	95